

Türkiye’de Profesyonel Futbol Oynayan Sporcuların Koronavirüse Yakalanma Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

Tahsin KURU¹, Davut ATILGAN²

DOI: <https://doi.org/10.38021/asbid.1115572>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Bartın Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Beden Eğitimi ve Spor
Anabilim Dalı
Bartın /Türkiye

²Kahramanmaraş Sütçü
İmam Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi
Kahramanmaraş /Türkiye

Öz

Bu araştırmanın amacı, Covid-19 Pandemisi sürecinde Türkiye liglerinde aktif futbol oynayan profesyonel futbolcuların kaygı düzeyini ortaya koymaktır. Araştırma nicel bir çalışma olup betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada “Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ)” kullanılmıştır. Bu çalışmada veriler 2021 yılında toplanmıştır. Araştırmaya, Türkiye futbol liglerinde aktif futbol oynayan 182 profesyonel futbolcu katılmıştır. Araştırmanın verileri istatistik yazılım programı Jamovi 1.6.12 kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizi için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiş, değişkenlere ilişkin alınan puanların farklılaşma durumlarını belirlemede t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testinden yararlanılmıştır. F değerinde anlamlı fark olan gruplarda farkın kaynağını belirlemek için ise Post-Hoc testleri kullanılmıştır. Araştırmada, profesyonel futbolcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı puanlarında SYTKYKÖ genel puan ortalaması ile sosyalleşme kaygısı alt boyutu puan ortalamasının orta düzeyde olduğu; bireysel kaygı boyutu puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu araştırma ile profesyonel futbol oynayan sporcuların yeni tip koronavirüse yakalanma kaygısı puanlarında medeni durum, öğrenim durumu, hangi mevkide oynadığı ve kaç yıldır profesyonel futbolcu olduğu değişkenleri bakımından anlamlı farklılıklar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sorumlu Yazar: Davut
ATILGAN
davutatilgan@ksu.edu.tr

Anahtar kelimeler: Sporcu, Futbol, Profesyonel Futbolcu, Covid-19, Kaygı

An Investigation of the Anxiety Levels of Athletes Playing Professional Football in Turkey Catch The Coronavirus

Abstract

The aim of this research is to reveal the anxiety level of professional football players playing active football in Turkish leagues during the Covid-19 Pandemic period. The research is a quantitative study and was carried out in a descriptive survey model. In the research, the “Athlete’s Anxiety to Catch the Novel Coronavirus (Covid-19) Scale (AACNCS)” was used. Data in this study were collected in 2021. 182 professional football players who play active football in Turkish football leagues participated in the research. The data of the research were analyzed using the statistical software program Jamovi 1.6.12. For data analysis, arithmetic mean and standard deviation values were determined and t-Test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) tests were used to determine the differentiation status of the scores obtained for the variables. Post-Hoc tests were used to determine the source of the difference in groups with a significant difference in F value. In research, AACNCS general score average and socialization anxiety sub-dimension score average in the anxiety scores of professional football players about catching the new type of coronavirus are moderate; it was found that the mean score of the individual anxiety dimension was high. With this research, it has been concluded that there are significant differences in the anxiety of catching a new type of coronavirus scores of the athletes playing professional football in terms of their marital status, educational status, in which position they have played and for how many years they have been a professional football player.

Keywords: Athlete, Soccer, Professional Football Player, Covid-19, Anxiety

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
11.05.2022

Kabul Tarihi:
06.06.2022

Online Yayın Tarihi:
28.06.2022

Giriş

Dünyanın geçmişinden bu yana tarihsel süreç içerisinde insanlar çeşitli salgın hastalıklara maruz kalmışlardır. Salgın hastalıklar bazen lokal olarak bazen de tüm dünyayı etkisi altında bırakmıştır. Bu etkiler sosyal, psikolojik, somatik ve benzeri boyutlarda hissedilmiştir. İnsanlar etkisi altında kaldıkları virüslerle mücadelede bütün imkanlarını (bilimsel, teknolojik vb.) kullanmalarına rağmen belli bir süre çaresiz bir durumda kalmışlardır. Çözüm üretmede gecikmeler yaşanmış, çare bulmada güç süreçler yaşanmıştır.

Belli zaman dilimi içinde bir hastalığın çok fazla görülmesine “salgın (epidemi)”, uluslararasıda görülen büyük salgınlara da “pandemi” denir (Arık, 1991). Çin’de 2019 Aralık ayında nedeni tespit edilemeyen yerel bir akciğer iltihaplanması salgını görülmüş ve Çinli uzmanlar yaptıkları araştırmada belirtilerin şiddeti yüksek akut solunum sendromuna (SARS) benzediğini ve bununla birlikte yeni tip bir korona virüsün (Covid-19) ölümle sona eren bir hastalığa neden olduğunu belirtmişlerdir (WHO, 2020a). Ortaya çıkan bu hastalık, bir aylık süre içerisinde yüksek bulaşıcılık özelliği (Liu, Liu ve Zhong, 2020) nedeniyle Çin’in tümünü etkileme altında bırakmakla kalmayıp kısa sürede 27 ülkeye yayılmıştır (WHO, 2020b). Covid-19’un Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi ilan edildiği zaman Türkiye’de de ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür (T.C. Sağlık Bakanlığı).

Covid-19 pandemisi ile birlikte olağandışı bir halk sağlığı sorunu oluşmuştur. Dünya çapında hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve insanlar tarafından farklı halk sağlığı önlemleri alınmaya çalışılmasına rağmen, virüsün yayılması bakımından “eğriyi düzleştirmek” ve pandeminin etkisini azaltmaya yönelik yapılması gerekli birçok şeyin olduğu savunulmaktadır (Mann, Clift, Boykoff ve Bekker, 2020). Covid-19 insanların günlük ve sosyal hayatlarında ani değişimlere sebep olmuştur. Bilimsel çalışmalar, bireylerin günlük yaşamlarındaki bu tür ani değişimlere aynı hızla psikolojik olarak uyum sağlamalarının pek kolay olmadığını göstermiştir. Bu, pandemi sırasında ve sonrasında insanlarda çok çeşitli psikolojik sorunlara neden olabilir. Bu bağlamda pandemi sürecinde hastalığın neden olduğu stres, korku ve kaygı gibi psikolojik faktörlerin analiz edilmesi, pandemi süreci ve sonrasında insan sağlığının korunması bakımından önemlidir (Wang vd., 2020; Şirin, Eratlı Şirin ve Metin, 2020).

Literatür taraması yapıldığında korku ve kaygı kavramlarının yakın ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Şahin (2019), korku o an var olan somut tehlikeye karşı duygusal bir tepki olarak tanımlanır. Korkunun “şu an ki” yönüne kaygının ise “beklenen” yönüne odaklanılmaktadır. Bireylerin somatik ve ruhsal varlıklarını tehlike altında görmeleri neticesinde yaşadıkları huzursuzluk bireyde korku ve kaygıya neden olmaktadır. Hayatı tehdit edebilen gerçek tehlikeye karşı hissedilen duygu korku olarak adlandırılmaktadır. Sebebi belirsiz olan, ortada hiçbir belirgin

tehlike olmamasına rağmen bireyin yaşadığı tedirginlik, huzursuzluk hali ise kaygı (anksiyete) olarak belirtilmektedir. Hayati tehlike gibi durumlarının oluştuğu hastalıklar, salgınlar, doğal afetler ve savaşlar yaşam kaygı düzeylerinin artmasına neden olur. Kaygı, normal sınırlar içerisinde hayata pozitif etkileri olan bir duygu iken normalin üzerinde olduğunda insanları zihinsel, fiziksel ve davranışsal olarak etkileyen bir psikolojik sağlık sorunu olmaktadır. Kaygı bozuklukları her kesimden insanın hem iş hem de sosyal hayatını olumsuz etkiler. Kaygı, insan üzerinde meydana gelen endişe, huzursuzluk, korku ve kuruntu gibi duygulardan oluşmaktadır. Birtakım araştırmacılar, üst düzey kaygı seviyesine sahip olan sporcuların daha çok yaralanma durumuna maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Sporcuların performanslarını negatif yönde etkileyen kaygı, bir tehdit durumu olduğunda hissedilen gerginlik ve korku olarak ifade edilebilir (Baxter vd., 2013; Büyükoztürk, 1997; Elliott ve Smith, 2010; Fernández-Blázquez vd., 2015; Ivarsson ve Johnson, 2010; Şahin, 2019).

Kaygı, strese ve korkuya dayalı doğal bir duygudur. İnsanların yaşamlarında öngörülemez veya belirsiz yeni bir durumdur. Kaygı, insanlarda farklı sebeplerden kaynaklı olan endişe, gerginlik ve fizyolojik uyarılmalarla oluşan nahoş, istenmeyen duygusal durum olarak ifade edilmektedir. Performans yalnızca bir fiziksel özellik değildir. Bunun yanında bir psikolojik süreç olarak da görülmektedir. Kaygı, kişilerin ruh halinden kaynaklanan psikolojik bir durum olsa da fiziksel olarak metabolizmada hormonal değişikliklere neden olan bir durumdur. Sporcu bir yarışmayı kaybettiğinde yer ve ün kaybı ile birlikte ekonomik olarak da kayıpları olacağını bilmektedir. Bu durumun sonucu olarak sporcu, yapılan her müsabakada sahada müsabaka etmeye çıkarken kaygı yaşayarak performans sergilemek durumunda kalmaktadır (Akarçeşme 2004; Han, 2009; Karamustafalıoğlu ve Yumrukçal 2011; Spielberger ve Reheiser, 2004; Türkçapar, 2014; Döşyılmaz ve Şirin, 2021).

İçerisinden geçilen bu süreçte çok sayıda önemli spor etkinlikleri-organizasyonlar ya iptal edilmiş veya belirli/belirsiz olan ileri bir tarihe ertelenmiştir. Bununla birlikte virüs salgınının pek fazla etkin olduğu zaman dilimlerinde devam ettirilebilecek mega spor organizasyonlarında virüsün hızla yayılmasının biyolojik bomba etkisi oluşturacağından bahsedilmiştir (Gilat ve Cole, 2020). Bu duruma sebep olarak görülen ise virüs salgınının geçmişten bu yana globalleşen ve birbirine ister istemez bağımlı hale gelen dünyanın hemen hemen her bölgesine dokunması, psikolojik ve ekonomik olarak umulanın çok ötelere olma potansiyelini barındırmasıdır (Brown ve Horton, 2020; Campigotto, 2020; Lazzerini ve Putoto, 2020). Bu durumdan birçok kesimin yanı sıra profesyonel futbolcular da etkilenmektedir.

Profesyonel futbolcular mental antrenör, menajer ve avukatlardan destek almaktadırlar. Elit denilebilecek seviyeye gelmiş bulunan profesyonel sporcular için sporculuk hayatı artık onun mesleği olmuştur. Bundan dolayı hayatını spor faaliyetlerine bağlı olarak düzenlemek durumunda

kalmaktadır. Mesleki olarak sporcu olmaktan para elde edilmesi de söz konusudur. Normal olarak bir bireyin çalışma mesaisi gibi profesyonel sporcunun da bir çalışma mesaisi olmaktadır. Profesyonel sporcunun çalıştığı yeri yani iş yerleri spor tesisleri ve kulüplerdir. Yapmış oldukları antrenman mesleklerinin bir parçası olmakla birlikte performansın iyi olması yani verim elde etmek için yapılır. Bu verim, spor organizasyonlarındaki müsabakalar anlam kazanmakta ve yine meslekleriyle alakalıdır. Sportif performansı yükseltebilmek için spor bilimcileri de yoğun bir çaba içerisinde. Yenilikçi antrenman türleri, prensipleri araştırılmakta, sporcuların maksimum performansa ulaşmaları için arayışlar sürdürülmektedir. Tüm bu çabalar ve araştırmalar spor performanslarında yalnızca fiziksel kapasite mükemmelliğinin yeterli olamayacağını, psikolojik kapasitenin de önemli bir etken olduğunu göstermiştir (Akarçeşme 2004; Kılıcıgil, 1998; Şirin, 2022; Şirin, 2022). Psikolojik kapasitenin içerisinde de kaygı ve korku kavramları önemli bir durum olarak belirtilebilir.

Sporcuların, çoğunlukla zaman süreci içerisinde sağlıklı bir yaşam stilini düzenli bir biçimde takipte olmaları, genel nüfus temel alındığında daha genç yaşta olmaları, çok daha az komorbidite (tıp dilinde iki veya daha fazla hastalığın belirli bir zaman diliminde birlikte görülmesi durumu) taşımaları ve bu sebeple ciddi hastalık ya da ölüm bakımından daha az risk taşımaları rağmen, ölüm riski yüksek olabilecek kişileri korumak ve pandeminin etkisinin azaltılması kapsamında spor camiasında da yetkili otoriteler tarafından Covid-19 için önlemler almak gereklidir. Covid-19 virüsü salgınıyla birlikte oluşan sosyal mesafe kuralı koymak için önlemlerin daha fazla yaygınlaşması performans sporcularını özellikle fiziki olarak ve psikolojik anlamda negatif etkilemesi olası bir durum olarak yaşanmıştır. Bu noktadan hareketle Covid-19 virüsünün sporculara etkileri konusunda ülkemizde yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Dikmen, Kına, Özkan ve İlhan, 2020; Toresdahl ve Asif, 2020). Özel yetenek sınavlarına katılan sporcu öğrenciler üzerine yapılan araştırmada bireylerin ister istemez çok farklı boyutlarda koronavirüse karşı kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Bu anlamda bakıldığında Covid-19 pandemisi süreci insanların yaşam doyumlarını yani hayat kalitelerini de önemli derecede etkileyebilmektedir (Aksoy ve Atılgan, 2021).

“Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği” kullanılarak profesyonel futbolcuların kaygılarını değerlendirme fırsatı ile bazı bulgular ortaya konulabilir. Covid-19’un, sporcuların gerek fiziksel performanslarını gerekse psikolojik durumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Nitekim hayat şartları gereği geçimlerini spor ile kazanan ve sürdüren profesyonel futbolcuların, Covid-19’a yakalanma kaygısının incelenmesi, onların performansları açısından önemlidir. Çünkü bu inceleme, profesyonel sporcuların Covid-19’ yakalanma kaygılarına göre, spor psikoloğuna yönlendirilmesi veya profesyonel destek almasında erken çözüm sağlayabilir.

Bu çalışmada, profesyonel futbolcuların kaygılarının ne düzeyde olduğunu ve bazı demografik değişkenlere göre profesyonel futbolcuların Covid-19 hastalığına yakalanma kaygılarında anlamlı farklılık olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında bazı sorulara cevaplar aranmıştır.

Araştırma soruları aşağıda verilmiştir:

- Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı puanları genelde ve alt boyutlarda hangi düzeydedir?
- Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı puanlarında medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı puanlarında öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı puanlarında futbolcuların hangi mevkide oynadığı değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı puanlarında kaç yıldır profesyonel futbolcu olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiş nicel bir çalışmadır. Nicel araştırmada, vakalar ve durum nesnelleştirilerek ölçülür (Cohen, Manion ve Morrison, 2002) ve sayısal veriler ile açıklanabilir duruma getirilen araştırmalara verilen isimdir (Creswell, 2013). Etik standartlar çerçevesinde bu çalışmada tüm katılımcılardan “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” ile onay alınmıştır. Araştırma için 07.05.2021 tarihli ve 7 numaralı toplantıda 2021-SBB-0223 numaralı başvuruya Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 18.05.2021 tarihli ve 2100039668 sayılı resmi yazı ile “Etik Kurul Onayı” alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye liglerinde aktif futbol oynayan profesyonel futbolcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye’de TFF Süper Lig, TFF 1. Lig, TFF 2. Lig ve TFF 3. Ligleri kulüplerinde profesyonel futbol oynayan ve araştırmaya katılım gösteren 182 profesyonel futbolcu oluşturmuştur. Araştırmacılardan birinin geçmişinde profesyonel futbolcu olması ve camiayı tanımış olması verilerin toplanmasında kolaylık sağlamıştır.

Tablo 1

Katılımcılara ait demografik bilgiler.

Demografik Değişkenlere Göre		N	%
Medeni Durum	Evli	63	34.6
	Bekar	119	65.4
Öğrenim	Lise	91	50
	Ön lisans	35	19.2
	Lisans	56	30.8
Hangi Mevkide Oynadığı	Savunma	66	36.3
	Orta Saha	78	42.9
	Forvet	38	20.9
Kaç Yıldır Profesyonel Futbolcu	1-3 yıl	60	33
	4-6 yıl	34	18.7
	7-9 yıl	33	18.1
	10 yıl ve üstü	55	30.2

Verileri Toplama Aracı

Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği

Ölçek, Tekkurşun Demir, Cicioğlu ve İlhan (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5’li likert tipinde oluşturulmuş “Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” şeklinde sıralanmış ve 1, 2, 3, 4 ve 5 şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeği geliştirenlerin analizlerine göre SYTKYKÖ ölçeğinin genel toplam puanından alınabilecek en az 16 puan en fazla ise 80 puandır. Bireysel kaygı boyutundan alınabilecek en az 11 puan olup, en fazla 55 puandır. Sosyalleşme kaygı boyutundan alınabilecek en az 5 puan olup, en fazla 25 puandır. (Tekkurşun Demir, Cicioğlu ve İlhan, 2020). Ölçeğin Cronbach Alpha değeri SYTKYKÖ toplam puanının iç tutarlık katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir. Bireysel Kaygı alt boyutu için .90, Sosyalleşme Kaygısı alt boyutu için ise .84 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise Cronbach Alpha SYTKYKÖ toplam puanının iç tutarlık katsayısı .89 olarak, BK için .88; SK için .84 olarak saptanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler internet ortamında oluşturulan online anket aracılığıyla ve gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Katılımcılara 2021 yılında ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri istatistik yazılım programı Jamovi 1.6.12 kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizi için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiştir. Yapılan normallik testi sonucunda verilerin skewness değeri Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği için -.461, alt boyutlardan Bireysel Kaygı için -.593 ve Sosyalleşme Kaygısı için ise .079 olarak belirlenmiştir. Dağılım normal olduğu için değişkenler arasındaki farklılaşmayı belirlemede t-Testi ve Tek Yönlü

Varyans Analizi (ANOVA), anlamlı bulunan F değeri için fark olan grupları belirlemede ise Post-Hoc testleri kullanılmıştır. Anlamlılık değeri ($p<.05$) olarak alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırma kapsamında verilerin istatistiksel olarak analizleri yapıldı ve değerlendirme sonuçlan tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı leği ile alt boyutlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri.

Ölçek ve Alt Boyutları	N	Min-Max	\bar{x}	SS
SYTKYKÖ	182	1-5	3.27	.65
Bireysel Kaygı	182	1-5	3.46	.71
Sosyalleşme Kaygısı	182	1-5	2.85	.85

Tablo 2. incelendiğinde katılımcıların SYTKYKÖ leğinin genel puan ortalaması ile sosyalleşme kaygısı alt boyutu puan ortalamasının orta düzeyde olduğu; bireysel kaygı boyutu puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. SYTKYKÖ leğinin genel puan ortalaması yüksek düzey sınırlarındadır.

Tablo 3

Katılımcıların sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı leği ile alt boyutlarının kaygı puan ortalama ve standart sapma değerleri.

Ölçek ve Alt Boyutları	N	Min-Max	\bar{x}	SS
SYTKYKÖ	182	16-80	52.31	10.46
Bireysel Kaygı	182	11-55	38.08	7.85
Sosyalleşme Kaygısı	182	5-25	14.24	4.26

Tablo 3. incelendiğinde katılımcıların SYTKYKÖ leğinin genel puan ortalaması ile sosyalleşme kaygısı alt boyutu puan ortalamasının orta düzeyde olduğu; bireysel kaygı boyutu puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. SYTKYKÖ leğinin genel puan ortalaması yüksek düzey sınırlarındadır. Tablo 2’de verilen aritmetik ortalama puan sonuçları ile kaygı puan ortalaması sonuçları arasında tutarlılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının medeni durum değişkenine göre farklılaşma durumları ilişkisiz örneklem için t-testi bulguları.

Ölçek ve Alt Boyutları	Medeni Durum	\bar{X}	SS	<i>t</i>	<i>p</i>
SYTKYKÖ	Evli	3.06	.74	-3.15	.002*
	Bekar	3.38	.58		
Bireysel Kaygı	Evli	3.18	.80	-3.98	.000*
	Bekar	3.61	.62		
Sosyalleşme Kaygısı	Evli	2.80	.93	-.506	.613
	Bekar	2.87	.81		

* $p < .05$

Tablo 4. incelendiğinde yapılan analizler sonucunda medeni durum değişkeni bakımından katılımcıların SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). Sosyalleşme kaygısı alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı boyutunda bekar olan katılımcıların evli katılımcılardan daha yüksek puana sahip olduğu belirlenmiştir. Bekar katılımcıların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının daha yüksek olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 5

Katılımcıların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.

Ölçek ve Alt Boyutları	Öğrenim Durumu	\bar{X}	SS	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark olan gruplar (Post-Hoc Test)
SYTKYKÖ	Lise (a)	3.24	.61	4.39	.014*	b – c
	Ön lisans (b)	3.54	.61			
	Lisans (c)	3.14	.71			
Bireysel Kaygı	Lise (a)	3.42	.70	3.15	.045*	b – a, c
	Ön lisans (b)	3.72	.61			
	Lisans (c)	3.36	.77			

Sosyalleşme Kaygısı	Lise (a)	2.85	.73	3.65	.028*	b – c
	Ön lisans (b)	3.14	.98			
	Lisans (c)	2.65	.91			

* $p < .05$

Tablo 5. incelendiğinde yapılan analizler sonucunda öğrenim durumu değişkenine göre futbolcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ölçeğinin geneli ile alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). SYTKYKÖ genel kaygı ve sosyalleşme kaygısı puanında ön lisans mezunu olan katılımcıların lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek puana sahip olduğu belirlenmiştir. Bireysel kaygı boyutu puanında ön lisans mezunu olan katılımcıların lise ve lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek puana sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6

Katılımcıların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının hangi mevkide oynadığı değişkenine göre farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.

Ölçek ve Alt Boyutları	Hangi Mevkide Oynadığı	\bar{X}	SS	F	p	Fark olan gruplar (Post-Hoc Test)
SYTKYKÖ	Savunma (a)	3.28	.59	.079	.924	–
	Orta Saha (b)	3.28	.80			
	Forvet (c)	3.23	.41			
Bireysel Kaygı	Savunma (a)	3.45	.69	.374	.689	–
	Orta Saha (b)	3.43	.81			
	Forvet (c)	3.55	.52			
Sosyalleşme Kaygısı	Savunma (a)	2.90	.69	3.35	.037*	a, b – c
	Orta Saha (b)	2.96	.99			
	Forvet (c)	2.54	.73			

* $p < .05$

Tablo 6. incelendiğinde yapılan analizler sonucunda hangi mevkide oynadığı değişkenine göre futbolcuların SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Sosyalleşme kaygısı alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). Sosyalleşme kaygısı puanında savunma ve orta saha oyuncularının forvet oyuncularından daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7

Katılımcıların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının kaç yıldır profesyonel futbolcu olduğu değişkenine göre farklılaşma durumları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.

Ölçek ve Alt Boyutları	Kaç Yıldır Profesyonel Futbolcu	\bar{X}	SS	F	p	Fark olan gruplar (Post-Hoc Test)
SYTKYKÖ	1-3 yıl (a)	3.41	.60	2.81	.041*	a – d
	4-6 yıl (b)	3.31	.53			
	7-9 yıl (c)	3.31	.63			
	10 yıl ve üstü (d)	3.07	.75			
Bireysel Kaygı	1-3 yıl (a)	3.60	.61	3.57	.015*	a – d
	4-6 yıl (b)	3.58	.59			
	7-9 yıl (c)	3.51	.75			
	10 yıl ve üstü (d)	3.21	.81			
Sosyalleşme Kaygısı	1-3 yıl (a)	2.98	.83	1.00	.390	–
	4-6 yıl (b)	2.71	.77			
	7-9 yıl (c)	2.88	.79			
	10 yıl ve üstü (d)	2.76	.95			

* $p < .05$

Tablo 7. incelendiğinde yapılan analizler sonucunda kaç yıldır profesyonel futbolcu olduğu değişkeni bakımından katılımcıların SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). Sosyalleşme kaygısı alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı alt boyutu puanında 1-3 yıl arası futbol dönemi olan oyuncuların 10 yıl ve üstü futbol dönemi olan oyuncularından daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, Covid-19 Pandemisi etkisinin devam ettiği zaman dilimi içerisinde Türkiye liglerinde aktif futbol oynayan profesyonel futbolcuların Covid-19 hastalığına yakalanma kaygılarının belirlenmesi için bazı demografik değişkenler bakımından farklılaşma durumlarının incelenmesi sağlanmıştır. Araştırmanın ilk bulgusunda sporcuların SYTKYKÖ ölçeğinin genel puan ortalaması ile sosyalleşme kaygısı alt boyutu puan ortalamasının orta düzeyde olduğu; bireysel kaygı boyutu puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. SYTKYKÖ ölçeğinin

genel puan ortalaması orta düzey olsa da yüksek düzey sınırlarındadır. Bu sonuçlarına bakıldığında aritmetik ortalama puan bulguları ile kaygı puan ortalaması sonuçları arasında tutarlılık olduğu belirlenmiştir. Bazı araştırmacılar (Davis vd. 2020; Reardon vd. 2020; Ruffault vd. 2020; Toresdahl ve Asif, 2020), Covid-19 Pandemisi sürecinde elit sporcuların kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur. Kaygı durumunun yükselmesiyle psikolojik bakımdan sağlık sorununun oluşması düzeyi artmaktadır. Korku hissedilen bir olay karşısında tedirginlik ve kaygı oluşturan duyguların meydana gelmesi durumu bireysel kaygı ile ilgili; korku hissedilen bir olay karşısında sosyalleşme durumundan kaygılanma ve sosyalleşme ortamından kaçınmak durumu ise sosyalleşme kaygısı ile ilgilidir. İnsanın ruhsal ve bedensel varlığını tehlikede görmesi halinde yaşayacağı huzursuzluk bireyde korku ve kaygıya sebep olur (Şahin, 2019; Tekkurşun Demir, Cicioğlu ve İlhan, 2020). Aksoy ve Atılgan (2021), özel yetenek sınavlarına katılan sporcu öğrencilere yönelik yapılan araştırma sonuçlarında Covid-19 fobisi ve yaşamdan memnuniyet puanlarının orta düzeyde olduğunu bulmuştur. Özen, Koç ve Aksoy’un (2020) bulguları; Covid-19 için test edilen ve hastalık belirtilerine sahip olduğunu düşünen sporcuların daha yüksek sağlık kaygısına sahip olduğunu ve atletik performansta geçici bir kayıp bildiren sporcuların hastalık kaygısının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Covid-19 salgını, benzeri görülmemiş fiziksel ve ekonomik zorlukların yanı sıra tek başına yaşanan belirsizlik, enfeksiyon korkusu, moral bozukluğu gibi çeşitli sıkıntılar sunmuştur. Ortaya çıkan kaygının yanı sıra uzun vadeli bireysel ve toplu sosyal etkileriyle başa çıkma konusunda artan bir endişe oluşmuştur. Salgın tehdidinin ne zaman sona ereceğinin belirsizliği, salgın ve etkileriyle ilgili bilgi kirliliğinin olması, sosyal ilişkilerin zorunlu olarak azaltılması, zorunlu olmadıkça ev izolasyonunun tavsiye edilmesi, farklı türde yasakların getirilmesi gibi durumların ortaya çıkması sporcuların ruh sağlığını etkilemektedir. Nitekim sporcuların da bu süreçten olumsuz etkilendiğini gösteren bilimsel çalışmalar da mevcuttur (Clemente-Suárez vd., 2020; Paoli ve Musumeci, 2020; Peteet, 2020; Pons vd., 2020).

Medeni durum değişkeni bakımından katılımcıların SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı boyutunda bekar olan katılımcıların evli katılımcılardan daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Bekar katılımcıların Covid-19’a yakalanma kaygılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bekar olan sporcuların, evli olan sporculara kıyasla daha az sorumluluk sahibi olmasından dolayı, bekar sporcuların kendini daha fazla izole etmesi gösterilebilir. Nitekim evlilerin daha fazla market alışverişi gibi sorumluluklarından dolayı kendini daha az izole ettiği ve durumu kanıksadığı düşünülmektedir. Bu nedenle de evlilerin Covid-19’a yakalanma kaygısının bekarlardan daha düşük olduğu söylenebilir. Yıldız ve Algün Doğu’nun (2022) araştırma sonuçlarında partneri olmayan sporcuların durumluk kaygı puanlarının, partneri olan sporculara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özkan, vd.’nin (2022) araştırmalarında basketbol hakemlerinin medeni durum değişkeninde bireysel kaygı ve sosyalleşme

kaygısı alt boyutları ile toplam ölçek puanlarında evli ve bekarlar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Sonuç olarak bireysel kaygı düzeyinin evli olanlarda, hayatı paylaşanlarda daha az görüldüğü ifade edilebilir.

Öğrenim durumu değişkeni bakımından katılımcıların SYTKYKÖ genel kaygı ve sosyalleşme kaygısı puanında ön lisans mezunu olan katılımcıların lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek puana sahip olduğu belirlenmiştir. Bireysel kaygı boyutu puanında ön lisans mezunu olan katılımcıların lise ve lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Lise mezunu katılımcılar çoğunlukla yaşları daha genç olan futbolculardır. Sağlık uzmanlarınca yapılan açıklamalar ve istatistiki bilgilere göre Covid-19 virüsü genç yaştakileri daha az etkilediği bilgisi nedeniyle bu grupta kaygı daha az olmaktadır. Lisans mezunu olanların öğrenim seviyelerinin daha iyi olması bilinç düzeylerini arttırmaktadır. Tedbirlere riayet etmeleri (aşı olmak, hijyen vs.) ve dikkatli davranmaları nedeniyle kaygıları daha az olabilir. Uğraş vd.’nin (2021) çalışmalarında elit kolej sporcularının Covid-19'a karşı düşük düzeyde kaygıları olduğu belirlenmiştir. Bu durumun onların sağlık okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmasıyla ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Aksoy ve Atılğan’ın (2021) özel yetenek sınavlarına katılan sporcu öğrencilere yönelik yapılan araştırma sonuçlarında ön lisans ve lisans mezunu öğrencilerin Covid-19 fobi düzeylerinin lise mezunlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Li vd.’nin (2021) araştırma sonuçları, sporcu öğrencilerin yarısından fazlasının sınav kaygısı yaşadığını ve şiddetinin Covid-19 salgını sırasında ortalamanın üzerinde olduğunu ortaya koyuyor.

Futbolcuların hangi mevkide oynadığı değişkeni bakımından sosyalleşme kaygısı puanında savunma ve orta saha oyuncularının forvet oyuncularından daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Savunma ve orta saha oyuncularına göre forvet oyuncularının hataları daha kolay telafi edilebilir. Savunma ve orta saha oyuncularının bazen küçük hataları bile kendi kalelerine gol olmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle sosyal sorumluluk kaygısı ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise diğer kaygı seviyelerinde de artışlara neden olabilmektedir.

Sporcuların kaç yıldır profesyonel futbolcu olduğu değişkeni bakımından SYTKYK ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı alt boyutu puanında 1-3 yıl arası futbol dönemi olan oyuncuların 10 yıl ve üstü futbol dönemi olan oyunculardan daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Tecrübeli sporcuların zamanla kendilerine güvenleri artmaktadır. Bu durum ise kaygılarını azaltan etkenlerden biri olarak değerlendirilebilir. Futbolcuların ilk yıllarında acemilik davranışları daha fazla gözlenebilmektedir. Bu durum ise hata yaparım korkusu ile kaygıya dönüşebilmektedir. Akkoyun (2019), kendini gerçekleştirme engelleri yüksek olanların sürekli kaygılarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Bu durum özgüven gelişiminin olumlu yönde olup olmaması ile ilişkilidir. Genel olarak özgüven arttıkça kaygı azalır. Budak vd., (2020).

Sporcuların spor yapma süresine göre yaralanma kaygılarının tekrar etmesi ve spor yaralanması kaygı ölçeğinin total puanlarında anlamlı bir farklılık olduğunu bulmuştur. Bu araştırma sonucundan farklı olarak Tezer (2018), dağcılık antrenörlerine yönelik yaptığı çalışmasında spor yapma yılı arttıkça kaygı düzeyinin de arttığını ifade etmiştir. Bu çalışmanın sonucundan farklı olan Tezer’in (2018), çalışmasının boyutu değerlendirilecek olursa sporcuların, antrenörlerin farklı branşta olması önemli etken olarak görülmelidir. Dağcılığın riskli bir spor olması ve yaş ilerlemesi ile performans ilişkisi göz önüne alınmalıdır.

Spor İl Müdürlüğü çalışanları Covid-19 pandemisinin tehlikeleri hususunda çalışma yerlerinde çok fazla kaygı hissettiklerini, zamanla bu kaygıları azalsa da en çok sosyal hayatlarının negatif doğrultuda etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu Covid-19 krizinde uzmanlar; günlük ritimler kurmayı, dikkatli olmayı, öz-şefkatli ve aktif olarak zinde kalmayı, başkalarıyla bağlantı kurmayı, neşe ve ilham kaynakları bulmayı ve başkalarına yardımcı olmak için elinizden geleni yapmayı tavsiye ediyor. Covid-19’un kaygıyı artırdığı görülmektedir. Bu tür kaygıyı azaltmak için bireylerin birbirine destek olmasından, farkındalık oluşturmaktan, davranışsal müdahaleler ve/veya ilaçlardan yararlanılmaktadır. Covid-19 pandemisi ve sosyal izolasyon sürecinin sporcuların sağlık kaygısı üzerinde bazı etkileri olduğunu göstermiştir. Sporcuların pandemi sonrası müsabakalara ve maçlara hızlı dönüş yapabilmeleri için psikolojik destek verilmesi faydalı olacaktır (Özen, Koç ve Aksoy, 2020; Peteet, 2020; Uluç ve Duman, 2020). Kaygı ve motivasyon iki psikolojik değişkendir ve spora dönerken yaralanma riski ve daha düşük performans ile ilişkilidir. Araştırmalarda genel olarak sporcuların psikolojik durumları ile ilgili COVID-19 krizi, algılanan stres, kaygı ve sorunlarla başa çıkma kaynaklarına odaklanıldı, ancak spora geri dönme motivasyonuna odaklanılmadı. Müsabaka seviyesinin veya antrenman alışkanlıklarının sporcuların spora dönüşünün psikolojik boyutları ileriki süreçlerde incelenmelidir (Ruffault, vd., 2020; Wiese-Bjornstal, 2019).

Bu araştırma sonucuyla profesyonel futbolcuların SYTKYKÖ ölçeğinin genel puan ortalaması ile sosyalleşme kaygısı alt boyutu puan ortalamasının orta düzeyde olduğu; bireysel kaygı boyutu puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bekar katılımcıların Covid-19’a yakalanma kaygılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenim durumu değişkeni bakımından genel kaygı ve sosyalleşme kaygısı puanında ön lisans mezunu olan katılımcıların lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek puana sahip olduğu belirlenmiştir. Futbolcuların hangi mevkide oynadığı değişkeni bakımından sosyalleşme kaygısı puanında savunma ve orta saha oyuncularının forvet oyuncularından daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Sporcuların kaç yıldır profesyonel futbolcu olduğu değişkeni bakımından SYTKYKÖ ölçeğinin geneli ile bireysel kaygı alt boyutu puanında 1-3 yıl arası futbol dönemi olan oyuncuların

10 yıl ve üstü futbol dönemi olan oyunculardan daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Covid-19 virüsü etkisinin azaldığı 2022 yılı ilk çeyreğinden itibaren veya virüsün tamamen etkisini yitirmesiyle sporculara yönelik genel kaygı düzeylerini belirleyebilecek ölçümlerin yapılmasıyla merak edilebilecek yeni sonuçlara ulaşmak mümkün olabilir.

Çıkar Çatışması Beyanı ve Teşekkür

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Yazarlar olarak 182 profesyonel futbolcuya gönüllü katılımları, bu araştırmaya cevap verme istekleri ve işbirlikleri için teşekkür ederiz. Ayrıca yazarlar, makaleyi geliştirmemize rehberlik eden kapsamlı ve yapıcı geri bildirimleri için anonim hakemlere ve editörlere teşekkür eder.

Kaynakça

- Akarçeşme, C. (2004). *Voleybolda müsabaka öncesi durumluk kaygı ile performans ölçütleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akkoyun, F. (2019). Kendini gerçekleştirme ve kaygı. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 21(1), 81-90. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001011
- Aksoy, C., ve Atılğan, D. (2021). COVID-19 korkusu ve yaşam doyum: özel yetenek giriş sınavlarına katılan öğrenciler örneklemini. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 40-50. <http://dx.doi.org/10.38021/asbid.887323>
- Arık, F. Ş. (1991). Selçuklular zamanında anadolu’da veba salgınları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 27-57.
- Baxter, A. J., Scott, K. M., Vos, T., ve Whiteford, H. A. (2013). Global prevalence of anxiety disorders: a systematic review and meta-regression. *Psychological Medicine*, 43(5), 897-910. <https://doi.org/10.1017/S003329171200147X>
- Budak, H., Sanioglu, A., Keretli, Ö., Durak, A., ve Öz, B. (2020). Spor yaralanmasının kaygı üzerindeki etkileri. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 38-47. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/besbid/issue/55256/668227>
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(4), 453-64.
- Brown, A., ve Horton, R. (2020). A planetary health perspective on Covid-19: a call for papers. *The Lancet Planetary Health and The Lancet*, 395, [http://dx.doi.org/1099.doi.org/10.1016/s0140-6736\(20\)30742-x](http://dx.doi.org/1099.doi.org/10.1016/s0140-6736(20)30742-x)
- Campigotto, J. (2020). Now that the 2020 olympics are postponed, what happens next? Erişim adresi, www.cbc.ca/sports/olympics/ (Erişim tarihi: 04 Aralık 2021).
- Clemente-Suárez, V. J., Fuentes-García, J. P., de la Vega Marcos, R., ve Martínez Patiño, M. J. (2020). Modulators of the personal and professional threat perception of Olympic athletes in the actual COVID-19 crisis. *Frontiers Psychology*, 11, 1985. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01985>
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2002). *Research methods in education*. NY, Routledge.
- CnnTürk (2020). <https://www.cnntrk.com/spor/spor-dunyasinda-koronavirusten-bir-olum-daha> (Erişim tarihi: 08 Nisan 2021).
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Davis, P.A, Gustafsson, H., Callow, N., ve Woodman, T. (2020). Written emotional disclosure can promote athletes’ mental health and performance readiness during the COVID-19 pandemic. *Front Psychol.* 11, 3304. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.599925>

- Kuru, T., ve Atılğan, D. (2022). Türkiye’de profesyonel futbol oynayan sporcuların koronavirüse yakalanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 210-225. DOI: 10.38021/asbid.1115572
- Dikmen, A.U., Kına, M.H., Özkan, S., ve İlhan, M. N. (2020). Covid-19 epidemiyolojisi: pandemiden ne öğrendik. *Journal of Biotechnology and Strategic Health Research*, 4, 29-36.
- Döşyılmaz, E., ve Şirin, T. (2021). Examining the professional career values and career awareness of athlete- students: the sample of the faculty of sports sciences. *Physical Education of Students*, 25(4), 239-248. <https://doi.org/10.15561/20755279.2021.0405>
- Elliott, C. H., ve Smith, L.L. (2010). Overcoming anxiety for dummies. Indianapolis, Indiana: Wiley Publishing.
- Fernández-Blázquez, M. A., Ávila-Villanueva, M., López-Pina, J. A., Zea-Sevilla, M. A., ve Frades-Payo, B. (2015). Psychometric properties of a new short version of the State-Trait Anxiety Inventory (STAI) for the assessment of anxiety in the elderly. *Neurología (English Edition)*, 30(6), 352-358. <https://doi.org/10.1016/j.nrleng.2015.05.002>
- Gilat, R., ve Cole, B.J. (2020). Covid-19. Medicine and sports. Arthroscopy, Sports Medicine and Rehabilitation. <https://doi.org/10.1016/j.asmr.2020.04.003>
- Han, H. R. (2009). Measuring anxiety in children: A methodological review of the literature. *Asian Nursing Research*, 3(2), 49-62.
- Ivarsson, A., ve Johnson, U. (2010). Psychological factors a predictors of injuries among senior soccer players: a prospective study. *J Sports Sci Med*. 9(2), 347-52.
- Karamustafalıoğlu, O., ve Yumrukçal, H. (2011). Depresyon ve anksiyete bozuklukları. *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 45(2), 65-74.
- Kılıçgil, E. (1998). *Sosyal çevre-spor ilişkileri*. Ankara: Bağırgan Yayınevi.
- Lazzerini, M., ve Putoto, G. (2020). Covid-19 in Italy: momentous decisions and many uncertainties. *Lancet Glob Health*, [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30110-8](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30110-8)
- Li, G., Zhou, J., Yang, G., Li, B., Deng, Q., ve Guo, L. (2021). The impact of intolerance of uncertainty on test anxiety: student athletes during the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychology*, 12, 2095. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.658106>
- Liu, X., Liu, J., ve Zhong, X. (2020). Psychological State of College Students During COVID-19 Epidemic. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3552814>
- Mann, R. H., Clift, B. C., Boykoff, J., ve Bekker, S. (2020). Athletes as community; athletes in community: covid-19, sporting mega-events and athlete health protection. *British Journal of Sports Medicine*, <https://doi.org/10.1136/bjsports-2020-102433>
- Özen, G., Koç, H., ve Aksoy, C. (2020). Health anxiety status of elite athletes in COVID-19 social isolation period. *Bratislava Medical Journal-Bratislavske Lekarske Listy*, 121(12). https://doi.org/10.4149/blj_2020_146
- Özkan, Z., Kahraman, M. Z., Arslan, E., İlik, A., Hanedanoglu, Y., ve Kaplan, S. (2022). Basketbol hakemlerinin yeni tip koronavirüse (covid-19) yakalanma kaygılarının araştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 12-26. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.1056021>
- Paoli, A., ve Musumeci, G. (2020). Elite athletes and Covid-19 lockdown: future health concerns for an entire sector. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 5(2), 30. <https://doi.org/10.3390/jfmk5020030>
- Peteet, J. R. (2020). COVID-19 Anxiety. *J Relig Health* 59, 2203–2204 <https://doi.org/10.1007/s10943-020-01041-4>
- Pons, J., Ramis, Y., Alcaraz, S., Jordana, A., Borrueco, M., ve Torregrossa, M. (2020). Where did all the sport go? negative impact of COVID-19 lockdown on life-spheres and mental health of Spanish young athletes. *Front Psychol*, 11, 611872. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.611872>
- Reardon, C. L., Bindra, A., Blauwet, C., Budgett, R., Campriani, N., Currie, A., vd. (2020). Mental health management of elite athletes during COVID-19: A narrative review and recommendations. *Br J Sports Med*, <https://doi.org/10.1136/bjsports-2020-102884>
- Ruffault, A., Bernier, M., Fournier, J., ve Hauw, N. (2020). Anxiety and motivation to return to sport during the French COVID-19 lockdown. *Frontiers in Psychology*, 11, 3467. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.610882>
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/50855/663245>
- Şirin, T., Erathlı Şirin, Y., ve Metin, M. (2020). Kriz zamanlarında spor örgüt yönetimi: Covid-19 örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 331-345. <https://doi.org/10.38021/asbid.834009>

- Kuru, T., ve Atılğan, D. (2022). Türkiye’de profesyonel futbol oynayan sporcuların koronavirüse yakalanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 210-225. DOI: 10.38021/asbid.1115572 225
- Şirin, T. (2022). The effect of plyometric training on competition period muscle damage in amateur footballers. *Physical Education of Students*, 26(1), 27-34. <https://doi.org/10.15561/20755279.2022.0104>
- Şirin, T. (2022). Futbol ve sürat. Edit: Altunhan, A. ve Bayer, R. *Spor bilimlerinde akademik çalışmalar bölüm 6*, içinde (ss. 86 -98), Ankara. Gece Kitaplığı.
- T.C Sağlık Bakanlığı Bilgilendirme Sayfası <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html> (Son erişim 10.02.2022).
- Tekkurşun Demir, G., Cicioğlu, H. İ., ve İlhan, E. L. (2020). Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ölçeği (SYTKYKÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 17(2), 458-468. <http://dx.doi.org/10.14687/jhs.v17i2.5988>
- Tezer, N. (2018). Dağcılık antrenörlerinin kaygı düzeyleri incelemesi. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 1(1), 1-8 . <https://doi.org/10.36415/dagcilik.428464>
- Toresdahl, B.G., ve Asif, I.M. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): considerations for the competitive athlete. *Sports Health*, 12(3), 221-224. <https://doi.org/10.1177/1941738120918876>
- Türkçapar, H. (2014). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatr* 4, 12–16.
- Uğraş, S., Sağın, A. E., Karabulut, Ö., ve Özen, G. (2021). The relationship between college athletes' health literacy and COVID-19 anxiety levels. *Physical education of students*, 25(1), 36-42. <https://doi.org/10.15561/20755279.2021.0105>
- Uluç, E.A., ve Duman, S. (2020). Gençlik ve spor il müdürlüğü çalışanlarının covid-19 sürecinde kaygı durumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 289-302. <https://doi.org/10.38021/asbid.827503>
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., ve Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729.
- WHO (2020a). WHO statement regarding cluster of pneumonia cases in Wuhan, China. Terriwed from. <https://www.who.int/china/news/detail/09-01-2020-who-statement-regarding-cluster-of-pneumonia-cases-in-wuhan-china>
- WHO (2020b). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) situation reports. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports> Date accessed: February 17, 2021.
- Wiese-Bjornstal, D. M. (2019). *Psychological predictors and consequences of injuries in sport settings*. In M. H. Anshel, T. A. Petrie, & J. A. Steinfeldt (Eds.), *APA handbook of sport and exercise psychology*, Vol. 1. Sport psychology (pp. 699–725). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000123-035>
- Yıldız, A. B., ve Algün Doğu, G. (2022). Covid-19 pandemisinde sporcuların depresyon ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 105-112. <https://doi.org/10.30934/kusbed.1021127>

Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.